

UTDANNING OG DANNEELSE

MARIA LILLEMOEN

INFORMASJONSRAÐGIVER VED HØGSKOLEN I GJØVIK

Denne høsten starter nærmere 1100 nye studenter ved Høgskolen i Gjøvik. Studentene begynner på ulike utdanningsløp, alt fra årsstudium til doktorgrad. De som starter på doktorgrad skal forske innen sitt spesifikke fagfelt, men hva med de som starter på lavere grader? For er det bare de som har gått nærmere ti år på høgskole eller universitet, som har opparbeidet seg et stort nettverk og fagkunnskap innen sitt spesielle fagfelt, som kan kalles forskere?

Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD) definerer forskning slik:

"Forskning og utviklingsarbeid er "kreativ" virksomhet som utføres systematisk for å oppnå økt kunnskap - herunder kunnskap om mennesket, kultur og samfunn - og omfatter også bruken av denne kunnskapen til å finne nye anvendelser".

Ved Høgskolen i Gjøvik har vi forskningsbaserte utdanninger. Allerede i den 3-årige bachelorutdanningen får studentene en smakebit på hva forskning er. De bruker systematiske metoder og kritiske tilnærminger for å finne svar på spørsmål tilknyttet sine emner. Dette setter kunnskapen inn i en større sammenheng, lærer studentene å stille spørsmål om de vedtatte sannheter og er ment å være en del av dannelsen av studentene. Men er dette nok? Den siste tiden har det pågått en debatt i akademiske kretser om hva innholdet i høyere utdanning bør være. Kritiske røster hevder at utdanningene på universiteter og høgskoler har blitt kortere og for strømlinjeformet, og at det er et behov for flere dannelsesfag i norsk høyere utdanning. Dannelsesbegrepets klassiske betydning ligger i begrepet *modning*, å bruke hele menneskets intellektuelle, kreative og fysiske

kapasitet. Med dannelse i høyere utdanning menes å lære å tenke utenfor egen profesjon, og å samhandle godt med andre fagfelt. Disse spørsmålene førte til at flere høgskoler og universiteter i Norge gikk sammen for å danne dannelsesutvalget for høyere utdanning. Dannelsesutvalget kom med sin innstilling tidligere i august og er blant de som ønsker flere dannelsesfag inn i høyere utdanning.

De påpeker at studenter skifter jobb oftere enn tidligere - noe som krever en evne til omstilling -, kunnskap blir mer integrert, globalisering og revolusjonen innen kommunikasjonsteknologi gjør at man trenger endringer i høyere utdanning. For å forstå sammenhenger og endringer i et komplekst samfunn, foreslår dannelsesutvalget blant annet mer historie, filosofi og etikk inn som obligatoriske fag i høyere utdanning. I Europa har man de siste årene jobbet for utvikling av et europeisk område for høyere utdanning, der blant annet innføring av samme gradssystem skal føre til økt mobilitet blant studenter og ansatte, økt institusjonssamarbeid, og dermed et felles system for både utdanning og dannelse. Denne utviklingen kalles Bologna-prosessen. Dannelsesutvalget sammenligner denne prosessen i Norge med utdanninger ved universiteter i USA. I USA har de fireårige bachelorutdanninger, med fokus mot dannelsesfag, og det virkelige yrkesfokuset kommer først når studentene starter på mastergrad. Det vil nok ikke bli tatt grep som å forlenge bachelorgradene til 4 år i Europa, men det vil nok komme økt behov for å få en større andel dannelsesfag inn i våre profesjonsutdanninger.

Forskning og kunnskap bidrar til både dannelse og

utdanning, det har betydning både for individet og samfunnet som helhet. I dagens kunnskapssamfunn er det viktig med noen felles referanserammer som mange vil få via høyere utdanning.

Studenter skal ta en utdanning – de skal lære seg en profesjon. Men de skal også sette sin utdanning i en sammenheng, reflektere over sitt yrke, sin

kunnskap og kunnskapsdannelse generelt i en større sammenheng. Kort sagt, de skal bli dannede mennesker. Med en klok tilnærming til dette ser en nå innen profesjonsutdanningene at forskningsbasert og erfaringsbasert kunnskap forenes. Med dette unngår man kanskje å havne i ett av ytterpunktene som filosofen Jon Hellesnes så godt uttrykker det: "Det finst sprenglærd toskeskap og det finst folkeleg visdom."